

From: Christos Stroppos christos_stroppos@hotmail.com

Sent: 19 November 2020 10:25

To: Info | Cyprus Bar Association info@cba.org.cy

Subject: Re: Δημόσια Διαβούλευση για μεταρρύθμιση στη Δικαιοσύνη - Εισήγηση Επιτροπής Νομικών του Ινστιτούτου Νέων Επιστημόνων (Αναφορικά με τις αρμοδιότητες του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου)

Αγαπητοί,

Σας παρακαλώ όπως επιβεβαιώσετε λήψη του πιο κάτω μηνύματος.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων.

Regards,

Christos

On 15 Nov 2020, at 16:52, Christos Stroppos christos_stroppos@hotmail.com wrote:

Αγαπητέ κύριε Πρόεδρε,

Το παρόν μήνυμα αποστέλλεται στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου για την επεξεργασία των νομοσχεδίων από την Επιτροπή που αποτελείτο από τον Δρ. Αχιλέα Αιμιλιανίδη, Δρ. Χρίστο Κληρίδη, Δρ. Κώστα Παρασκευά και τον τέως Υπουργό Δικαιοσύνης κ. Ιωνά Νικολάου (η Επιτροπή).

Ευελπιστώ ότι η μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης θα φέρει τις αναγκαίες τομές και θα αναβαθμίσει την απονομή της δικαιοσύνης, επιταχύνοντας την αλλά και διευρύνοντας την προστασία που παρέχουν τα Δικαστήρια προς τους πολίτες, συμβάλλοντας έτσι στην εμπέδωση ενός κράτους δικαίου. Δεν πρέπει άλλωστε να παραγνωρίζεται ότι τα Δικαστήρια λειτουργούν ως θεματοφύλακες του κράτους δικαίου και συμβάλλουν ενεργά και αποτελεσματικά στην εμπέδωση του αισθήματος δικαιοσύνης μεταξύ των πολιτών.

Η Επιτροπή Νομικών του Ινστιτούτου Νέων Επιστημόνων έχει εξετάσει τα σχετικά νομοσχέδια και έχει ετοιμάσει την πιο κάτω εισήγηση την οποία παραθέτει για επεξεργασία, έλεγχο και προβληματισμό από την Επιτροπή.

A. Εισαγωγή

Στο πλαίσιο αυτό, έχοντας υπόψη ότι η συζήτηση για τα Νομοσχέδια βρίσκεται σε αρκετά προχωρημένο στάδιο και η ψήφιση τους είναι επείγουσα και επιτακτική, εντούτοις επιθυμούμε να θέσουμε ορισμένα ζητήματα προς την Επιτροπή σας, είτε προς επεξεργασία είτε προς προβληματισμό. Επιθυμούμε

συγκεκριμένα να εστιάσουμε στον τρόπο λειτουργίας του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου και την πρόσβαση των πολιτών σε αυτό, έχοντας υπόψη ότι η μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης αποτελεί μια άνευ προηγουμένου ευκαιρία, να βελτιωθεί το δικαστικό σύστημα προστασίας των συνταγματικών δικαιωμάτων των πολιτών, παρέχοντας τους ευρύτερη προστασία απέναντι στη κρατική αυθαιρεσία και διασφαλίζοντας την όσο το δυνατό καλύτερη και αποτελεσματικότερη προστασία των Συνταγματικών Δικαιωμάτων των πολιτών. Η λειτουργία του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου είναι κατά την άποψη μας, μια από τις σημαντικότερες τομές της Μεταρρύθμισης της Δικαιοσύνης

Ιδιαίτερα, όπως προκύπτει από το Σημείωμα του Προέδρου και των Μελών του Π.Δ.Σ. ημερομηνίας 09/11/2020 αλλά και από τα σχετικά προσχέδια των Νομοσχεδίων το σημερινό Ανώτατο Δικαστήριο θα λειτουργεί σε δύο τμήματα. Το ένα εκ των δύο θα λειτουργεί σαν Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο με δική του σφραγίδα, Πρόεδρο και επτά μέλη. Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, μεταξύ άλλων, θα (α) ασκεί τη δικαιοδοσία που προβλέπει το Σύνταγμα, (β) αποφασίζει επί παραπομπών δυνάμει του άρθρου 144 του Συντάγματος (γ) αποφασίζει μετά από άδεια τριτοβάθμια νομικά θέματα που προκύπτουν και σχετίζονται με αλλαγή πάγιας νομολογίας ή σε θέματα δημοσίου συμφέροντος ή γενικής δημόσιας σημασίας ή για σκοπούς συνοχής του δικαίου.

Στη βάση του υφιστάμενου, προς ψήφιση πλαισίου λειτουργίας του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου, δεν προνοείται απευθείας προσφυγή ενός πολίτη στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο της Κυπριακής Δημοκρατίας, είτε καταχωρώντας απευθείας Συνταγματική Προσφυγή, είτε άλλως πως, αποκλείοντας κατα αυτό τον τρόπο την άμεση επικοινωνία του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου με την κοινωνία και τους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας, αφού θα πρέπει ο εκάστοτε πολίτης να επικοινωνεί πάντα δια μέσου ενός «ενδιάμεσου» Δικαστηρίου με το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Προς αυτή την κατεύθυνση και στο πλαίσιο των προσπαθειών για ενίσχυση της Συνταγματικής προστασίας των πολιτών, της διατήρησης της Συνταγματικής τάξης στη Κυπριακή Δημοκρατία, την ενίσχυση της πρόσβασης των πολιτών στη δικαιοσύνη και τη διασφάλιση της ενιαίας και αποτελεσματικής Συνταγματικής τάξης, θα ήταν η εισήγηση μας όπως διαμορφωθούν τα σχετικά Νομοσχέδια και οι σχετικές νομοθετικές πρόνοιες με τρόπο που να μην αποκλείουν μια τέτοια δυνατότητα. Με αυτό τον τρόπο το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο θα λειτουργεί ως ένας αντικειμενικός παρατηρητής της Συνταγματικής τάξης στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ένα τέτοιο ένδικο μέσο δεν είναι άγνωστο σε κράτη με έντονη συνταγματική παράδοση. Έτσι για παράδειγμα στη Γερμανία το ένδικο αυτό μέσο είναι γνωστό ως Συνταγματικό Παράπονο ή Συνταγματική Προσφυγή (Verfassungsbeschwerde).

Είμαστε σίγουροι ότι οι καταξιωμένοι ακαδημαϊκοί που αποτελούν την Επιτροπή είναι σε θέση να γνωρίζουν περαιτέρω κράτη και παραδείγματα, στα οποία υφίσταται αντίστοιχοι μηχανισμοί διασφάλισης της Συνταγματικής τάξης και είναι σε θέση να βελτιώσουν την πρόταση, υιοθετώντας τις καλύτερες δυνατές πρακτικές. Ως εκ τούτου στη συνέχεια θα τεθεί προς προβληματισμό σας πολύ συνοπτικά η φύση αυτού του ένδικου μέσου, ως αυτό υφίσταται και ισχύει στη Γερμανία, ήτοι το λεγόμενο “Συνταγματικό Παράπονο” ή λεγόμενη Συνταγματική Προσφυγή.

B.

Το Συνταγματικό παράπονο - Η Συνταγματική Προσφυγή της Γερμανίας

Στη Γερμανία είναι θεσμοθετημένη η λεγόμενη «Συνταγματική Προσφυγή» ή διαφορετικά το «Συνταγματικό Παράπονο» (Verfassungsbeschwerde), το οποίο είναι το πλέον γνωστό ένδικο μέσο που ασκείται ενώπιον του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Γερμανίας. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι ενώ στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του οι σχετικές Προσφυγές/Παράπονα δεν ξεπερνούσαν τα πεντακόσια, σήμερα ξεπερνούν ετησίως τις έξι χιλιάδες, καταδεικνύοντας την αναγκαιότητα του.

Η φιλοσοφία του εν λόγω ένδικου μέσου έγκειται στο ότι μπορεί ο κάθε πολίτης να καταχωρήσει «Συνταγματικό Παράπονο» με τον ισχυρισμό ότι τα Συνταγματικά του δικαιώματα έχουν πληγεί από την άσκηση δημόσιας εξουσίας. Έτσι για παράδειγμα ένα φυσικό/νομικό πρόσωπο είναι δυνατό να καταχωρίσει παράπονο/προσφυγή ισχυριζόμενος ότι έχουν παραβιαστεί τα Συνταγματικά του δικαιώματα, ή άλλα αντίστοιχα και παρόμοια δικαιώματα όπως είναι για παράδειγμα η αρχή της ισότητας, το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, το δικαίωμα σε δίκαιη και προηγούμενης ακρόασης.

Αποτέλεσμα της προσφυγής αυτής είναι ότι το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας έχει την ευχέρεια να κηρύξει την αντισυνταγματικότητα ενός μέτρου της εκτελεστικής εξουσίας, να ακυρώσει ένα αντισυνταγματικό Νόμο ή να ακυρώσει μια αντισυνταγματική απόφαση ενός Δικαστηρίου, παραπέμποντας το ζήτημα στο αρμόδιο Δικαστήριο για επανεκδίκαση εκεί και όπου διαπιστώνεται αντισυνταγματικότητα. Το ένδικο αυτό μέσο δεν αποτελεί άλλο ένα βαθμό δικαιοδοσίας αλλά είναι ένα πολύ εξαιρετικό και εξειδικευμένο ένδικο μέσο που αποσκοπεί στην ενίσχυση της προστασίας των πολιτών απέναντι στη κρατική αυθαιρεσία, όποια μορφή και αν αυτή λαμβάνει. Δεν αποσκοπεί δηλαδή στον “διπλασιασμό” της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων που παρέχουν τα υπόλοιπα Δικαστήρια, Πρωτόδικα και μη αλλά έχει μια διαφορετική “ποιότητα” με πολύ αυστηρές προϋποθέσεις που παρέχει στους πολίτες μια “τελευταία ευκαιρία” να υπερασπιστούν τα θεμελιώδη δικαιώματα τους ενώ η προσφυγή/παράπονο λειτουργεί και ως ένας μηχανισμός διατήρησης της “αντικειμενικότητας” συνταγματικής τάξης, εξυπηρετώντας την ενιαία ερμηνεία του Συντάγματος και την διατήρηση της Συνταγματικής τάξης σε όλες τις εκδηλώσεις και εκφάνσεις της κρατικής εξουσίας.

Η εξαιρετική φύση του ένδικου μέσου διασφαλίζεται από την λεγόμενη αρχή της επικουρικότητας. Πως έχασφαλίζεται αυτή η επικουρικότητα; Ένας πολίτης που νιώθει ότι έχουν πληγεί τα συνταγματικά του δικαιώματα θα πρέπει πρώτα να έχει εξαντλήσει όλα τα υπόλοιπα διαθέσιμα ένδικα μέσα προτού προσφύγει στο Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, αφού σε διαφορετική περίπτωση είναι απαράδεκτη η άσκηση της εν λόγω προσφυγής. Ενώπιον του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου μπορεί να προσφύγει κανείς μόνο με τον ισχυρισμό της παράβασης των θεμελιωδών του δικαιωμάτων και μόνο εφόσον έχει προβάλει όλους τους λόγους παράβασης των Συνταγματικών του δικαιωμάτων ενώπιον άλλων Δικαστηρίων, πρωτόδικων και μη. Στην αρχή

αυτή υπάρχουν εξαιρέσεις φυσικά τις οποίες δεν είναι δυνατό να αναλυθούν στο παρόν σημείωμα αλλά είμαστε σε θέση να ετοιμάσουμε αναλυτική παρουσίαση τόσο των προϋποθέσεων όσο και σχετικής νομολογίας προς περαιτέρω διευκρίνιση.

Λεπτομέρειες μπορείτε να βρείτε και εδώ
(https://www.bundesverfassungsgericht.de/EN/Verfahren/Wichtige-Verfahrensarten/Verfassungsbeschwerde/verfassungsbeschwerde_node.html).

Γ.

Η Κυπριακή Συνταγματική Προσφυγή

Η ίδια η φύση και λειτουργία του ένδικου αυτού μέσου παραπέμπουν στον εξαιρετικό χαρακτήρα του και ως εκ τούτου δεν θα επιβαρύνει το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο με επιπλέον διαδικασίες με τον κίνδυνο να ανατραπούν οι υφιστάμενοι σχεδιασμοί για τον προϋπολογισμό ή το προσωπικό που θα στελεχώνει το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο.

Αντίθετα όπως είναι σήμερα διαμορφωμένες οι αρμοδιότητες του Συνταγματικού Δικαστηρίου μάλλον θα καταστήσουν ακόμη πιο εξαιρετικό το μέτρο από ότι είναι για παράδειγμα στη Γερμανία. Θα πρόκειται με λίγα λόγια για μια “ανέξοδη” διεύρυνση της Συνταγματικής προστασίας των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Είναι φυσικά κατανοητή η διαφορετική φύση των δύο Δικαστηρίων, των Συνταγματικών παραδόσεων των δύο κρατών, της κρατικής και κοινωνικής δομής, των δικαιοδοτικών συστημάτων.

Είναι όμως, πιστεύουμε κοινή η ανησυχία για τη διατήρηση της Συνταγματικής τάξης, της ενίσχυσης της προστασίας των Συνταγματικών δικαιωμάτων των πολιτών, όπως κι' αν αυτή παρέχεται.

Είναι κατανοητό ότι θα πρέπει το πιο πάνω φυσικά να προσαρμοστεί στην κυπριακή πραγματικότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικότητες που υφίστανται. Η προσαρμογή αυτή δεν αναμένεται να είναι δυσχερής, ενώ η συμβατότητα του ένδικου μέσου αυτού με την υφιστάμενη δομή του Συντάγματος και του δικαιοδοτικού της συστήματος δεν αναμένεται να προκαλέσει προβλήματα, αφού δεν θα είναι ένα “ξένο σώμα” παρά μια διεύρυνση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας ανοίγοντας ένα συνταγματικό διάλογο με την κοινωνία και τους πολίτες ενώ η αντικειμενική διασφάλιση της Συνταγματικής τάξης θα ενισχύσει και θα αναβαθμίσει το κράτος δικαίου, αφού εξειδικευμένοι Δικαστές στο Συνταγματικό Δίκαιο θα ελέγχουν σε εξαιρετικές περιστάσεις τη “ανάρμοστη” επέμβαση των τριών εξουσιών στα δικαιώματα των πολιτών παρέχοντας τους ένα πέπλο προστασίας.

Ουσιαστικά, το εν λόγω ένδικο μέσο θα διασφαλίζει ότι κατά την άσκηση οποιασδήποτε εκ των τριών εξουσιών, ήτοι κατά την άσκηση της Νομοθετικής, Εκτελεστικής και Δικαστικής εξουσίας έχουν ληφθεί επαρκώς υπόψη η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών και το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο θα είναι η «τελευταία» ευκαιρία ενός πολίτης ή ενός νομικού προσώπου να διασφαλίσει τα Συνταγματικά του δικαιώματα απέναντι στην κρατική αυθαιρεσία.

Αντίστοιχα το μέσο αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε λιγότερες καταδίκες της χώρας μας στο ΕΔΔΑΔ, αφού θα είναι ένα ένδικο μέσο που θα πρέπει να εξαντληθεί πριν τη προσφυγή ενός πολίτη στο εν λόγω Δικαστήριο.

Καταληκτικά, η εξέταση εισαγωγής ενός ένδικου μέσου αντίστοιχου (όχι κατ' ανάγκη όμοιου με το πιο πάνω) θα λειτουργήσει με τρόπο που ενισχύσει το επύπεδο προστασίας των θεμελιωδών

δικαιωμάτων στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αντίστοιχα θα επιτρέψει την υιοθέτηση των καλύτερων πρακτικών στο ανώτερο δυνατό δικαστικό επίπεδο.

Έχοντας αναφέρει τα πιο πάνω, σε περίπτωση που επιθυμείτε να εξετάσετε την πιο πάνω πρόταση, είμαστε έτοιμοι ως Επιτροπή Νομικών του Ινστιτούτου Νέων Επιστημόνων να προσφέρουμε τη τεχνογνωσία μας και τις λεπτομερείς εισηγήσεις μας για την αποτελεσματική ενσωμάτωση της πρότασης μας στο υφιστάμενο προσχέδιο νομοσχεδίων που έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Δικηγορικού Συλλόγου.

Μ' εκτίμηση,

Χρίστος Στρόππος

Δικηγόρος

Μέλος της Επιτροπής Νομικών

Ινστιτούτο Νέων Επιστημόνων